

poble del Lloar (veí del Molar) està fundat damunt un vast penyal anomenat *la Roca del Lloar*, el vessant Est del qual és conegut amb el nom *lo Rogeràs* «perquè hi ha molt roger» (1935), també, cap a Val., és nom d'una mena d'olivera, l'*olivera rogera*, i a Algímia de la Baronia hi ha una partida que en diuen *La Rogera* «perquè hi havia una olivera que era *foçéera*» (1961)

No en deu ser gaire diferent, sinó una altra substantivació d'aquest adjectiu, el nom del peix 'Mullus barbatus', més generalment conegut per *moll*; ha corregut molt l'espècie que aquest nom sigui manllevat del fr. *rouget* (així *AlcM* i recordo que Fabra també hi pensava), la qual no té més fonament que el fet que copiant-ho del *DTO* (1647) certs diccs. l'anomenin *roget*, variant que no crec que s'usí enlloc (la cita ross. de 1908 que en dóna *AlcM* té encara menys valor: tots copien una grafia francesa, llengua prestigiosa), i tothom dóna per sobreentès que pronunciant-se *-et* en fr., sense la *-t*, i essent *moll* el nom usat a Bna. etc., *roger* és una interpretació merament gràfica d'un manlleu de *rouget*. Que això és infundat acaba de mostrar-ho el fet que aquesta denominació es documenta amb *-r* en català molt abans que s'emudís la *-t* final francesa: «moll o roger: mullus barbatus», OPou (*TbPu*, 65), que segons It és habitual posa junts nom usual a Val (*moll*) amb la denominació gironina que li venia de la seva terra, i l'*InuLC* extracta d'una llista rossellonesa de preus de peïxos, de l'any 1378: «roger gros e roarda grossa e rom e amfós, 16 diners».

L'àrea del nom de peix no és sols ross sinó de tota la costa fins al Maresme: a Caldetes (*DAG*), «roger, sentut a Roses, peix que a Bna. en diuen *molls*», Coromines (1898), i des de nen jo ho sentia així a la meua família gironina i empordanesa, Plaja ho recull a Cadaqués, l'Escala, Calella de Palafrugell, Palamós i SFdGuíxols (*Proa* de Palamós, jul. 1960, 8) i es deu errar en donar a Tossa *moll*² perquè va seguint almenys fins a SPoldM, on no coneixen altre nom (1914 ---) i en distingeixen tres menes: la més apreciada dels pescadors i del mercat és el «*ruzé* de fang» de color rogenc blanquinós i que es troba en fons sorrenc o fanguer, «roger de roca» més «xato» que aquell i menys bo i menys blanquinós, i el «roger de sapa», molt vermell del mig, no tan bo com el de fang i que viu entre *sapes* o sigui mates d'alga (1925). *Rogeret* peix (Bosch de la Tri.), *-ets* planta (Mataró, *DAG*); *rogeró*; *rogeresc* hapax (S. xv, *DAG*) mena de sabates: d'això o derivat del NP germ. *Roger?* *Rojana*.

Roget [Lab, color amb què es pinten les dones; afegit al marge del *DOrt*. pel meteoròleg Fontserè?]; *roiet* 'malaltia del cep' Capcir; *rogeta*; *rogetó* Rogic. Rogisc Rognós tort. (Vergés Paulí, ho posa com a color del *sabater faixat*, en *Espurnes* v, 38). *Rogiu* *Rojós*. *Rojús*; *rojusseu* *Royal* [«blat roig o rojal», *DTO* 1647, s. v. *blat*, val *DAG*], més conegut com a nom d'una mena de pi (cf. val *rodano*), que m'és conegut d'algunes comarques del Princ., si bé no en tinc nota a mà sinó en els Ports ibèrics: en el terme de Morella hi ha l'Ombria del *Pinar Roçal*; al Boixar de la Tinença

distingien entre el pi *roçal* i l'ordinari (*pi negre*, nota incompleta) aclarint-me que un és el que els guarda-boscos anomenen «laricio» i l'altre «silvestre» (1961), cap als Pirineus ho posen en diminutiu a Cabó distingeixen entre quatre menes de pi: «*roçaléts*, gargalla, pi negre i *abét*» (1957); *lo rojalet*, mena de pi bosca, Noves; a Tuixén *piřžulét* comparable a la *pinassa* però diferent (1964). *Figues rojals* mena de figuera, Pollença (*AlcM*) «brevia rojiza» eriv. (PzCabr, grafiat *ruusal*). Subst. «camp de roges, val», *DAG*; però el nom del poble de *Rojals* (M. de Prades) i d'alguns orònims dels Ports (*Los rojals de Juncosa* vora el Bergantes) no ve d'allò, perquè a Palanques, ensenyant-me les muntanyes del terme l'usaven com a apel·latiu («eixe *roçal* ---») de paratges de terra roja (1961); cf. andal i cast. ant *rubial* id (*DECH* VII, 81a37-42)

Rojor [S. xv, *DAG*; diverses cites des del S. xv en *AlcM*]. D'un **enrojorar* derivat de *rojor* deu ser dissim. *enrojolar-se* (no ha existit el nom *rojol* ideat per *AlcM*), documentat des de c. 1890 en Guimerà, Narcís Oller etc. (no en diccs. fins al *DOrt*), i alguns el deturpen en *enrajolar-se* («tot m'he enrajolat», *DBal.*). «--- s'adonà de que en Manel els seguia 'ls passos --- Al veure'l, la Rossa, s'enrajolà un xic, desvià sos ulls pels geranis y --- y revestint ab sa malícia les intencions d'en Manel --- s'entristí ---», Pons i Mass (*Auca de la Pepa*, 295); «per a semblar amor, si ho era, li mancava aqueixa color de l'alba enrojolada que l'anuncia», Coromines (*Pigmalió*, xvii, p. 228) *Enrojolament* *Desenrojolar-se* *Rojura* [segles xv i xvi, *DAG*]; avui popular a Ribag. *rojuras* 'claps d'un color roig més clar': damunt Roda de Ribagorça hi ha dos enormes caps de serrat anomenats *Morron Vermello* i *Morron Amplo*, que és «aquell que fa unas *rojuras* ---» (1957). *Rogesa*

Enrogr-se [1413, StVicentF i altres S. xv ---, *AlcM*; *DTO* 1647], «al entrar en La Plana, presentà'l a la Carmeta, que sens estar en sa mà l'evitar-ho, de tot en tot s'enrogí, dient-li ---», Vidal Val. (*Rosada d'estiu*, 193), «cada volta que la joveneta mestressa se'l mirava per casualitat, sos ulls estaven contemplant-se, per lo que 'ls abaxava y s'enrogia, avergonyint-se'n», Valls Vicens (*Lo Segador*, 26). *Enrogment* *Enrojar*, més rar, però d'aquest deu ser derivat **enroia* ribag. 'mangra', com m'expliquen tant a Llastarri (damunt el qual hi ha la Mina de la *nřija*), com a Abella d'Espés, serres amunt del qual, sota el Port de les Ares hi ha el *Serrat de la nřija* (1957)

MOTS SAVIS: *Erubescens*, part. actiu del ll. *erubescere* 'enrojolar-se, ruboritzar-se'; *erubescència* / «Eva --- / per Déu represa / --- / tota esglayada / --- / compunció / e resistència, / *erubescència* / se hac sentida, / envergonyida / ---», JRoig (*Spill*, 10382) *Rubescens*, *-escència*

Rúbrica [Llull], pres del ll. *rubrica* 'terra roja vermellenca', 'títol escrit en vermell' (fem. de l'adjectiu *rūbricus*, *-ica*, *-icum*, amb l'accent canviat, com en el cas de *púdic*, per influència dels innombrables adj. en *-cus*); «l'Apostolí dix a aquells cinc cardenals que encercassen --- oficis en los quals se complís lo nombre